

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ابعاد جهاد از دیدگاه قرآن با تکیه بر سخنان مقام معظم

رهبری

استاد راهنما: خانم حبیبی

نویسندگان: الهام یزدان خواه، حانیه سپیدار، مریم احمدی، فاطمه

شرفی

حوزه علمیه فاطمیه (س) - شهرستان خرم آباد - استان لرستان

چکیده:

جهاد یک قانون عمومی در عالم آفرینش است، و همه موجودات زنده جهان اعم از نباتات و حیوانات به وسیله جهاد موانع را از سر راه خود بر می دارند. از نظر دین اسلام جهاد عبارت است از بذل جان، مال و توان خویش در راه اسلام. جهاد فقط به مبارزه در میدان جنگ و نبرد نیست؛ بلکه هر جا مانعی باشد و در نتیجه تلاشی خالصانه و با نیت الهی برای رفع آن مانع انجام گیرد، می توان آن را جهاد نامید. . ابعاد جهاد از دیدگاه قرآن شامل جهاد اکبر و جهاد اصغر می باشد. . مقام معظم رهبری، جدّ و جهد و مبارزه در مقابل دشمن را دو رکن اساسی جهاد می دانند. در این تحقیق برآنیم تا هرکدام از ابعاد جهاد از دیدگاه قرآن با تکیه بربیانات مقام رهبری را موردبررسی قرار دهیم. روش جمع آوری اطلاعات بصورت کتابخانه ای انجام شده است.

کلمات کلیدی: جهاد، قرآن کریم، مقام معظم رهبری، جهاد اکبر، جهاد اصغر، جهاد کبیر.

مقدمه:

جهاد در لغت به معنای تلاش و کوشش است و در اصطلاح عبارتست از: از بذل جان، مال و توان خویش در راه اسلام. ابعاد جهاد از دیدگاه قرآن شامل جهاد اکبر و جهاد اصغر می باشد. جهاد اصغر به جهاد ابتدایی، دفاعی تقسیم می شود. البته خود جهاد دفاعی ابعادی دارد. جهاد ابتدایی برای دعوت مشرکان و کفار به اسلام و جهاد دفاعی در مقابل هجوم کفار معنا پیدا می کند. اهداف دنیوی و اخروی جهاد دفاعی در اسلام شامل: نابودی شرک و بت پرستی، گسترش آئین خدا، ترساندن دشمن، آزادی، تبلیغ دین الهی، دفاع از نفس محترم و حمایت از مظلومان و اصلی ترین فلسفه جهاد دفاع از حق مظلومین باشد و همچنین حفظ پایگاه های خداپرستی و توحید می باشد. البته در میان جهادها، جهاد اکبر که همان جهاد با نفس است، برتر و افضل و با فضیلت تر دانسته شده، به این دلیل است که هدف آفرینش، این است که انسان از خود بگذرد و خدایی شود. جهاد از منظر مقام معظم رهبری ابعادی دارد از جمله: فکری، علمی، فرهنگی، اقتصادی و معنوی. جهاد فکری، علمی و فرهنگی

که مقام معظم رهبری بدان اشاره دارند در قرآن به جهاد کبیر تعبیر شده است. یعنی بعد از جهاد اکبر، جهاد کبیر می باشد. تلاشی که انسان در جهاد کبیر می کند، رهایی خود و دیگران از تسلط فکری، علمی و فرهنگی است و اجازه نمی دهد تا گفتمان باطل، بینش و نگرش او را سامان دهد و رفتارش را تحت کنترل درآورد و او را بنده فکری، علمی و فرهنگی خود سازد. جهاد اقتصادی که مقام معظم رهبری به آن اشاره دارد کمک به اقتصادکشور است. اینکه از کالاهای مصرفی کشور خود استفاده کنیم. وقتی کالای خارجی مشابه آن در داخل تولید می شود از تولید ملی استفاده شود. جهاد معنوی که مورد توجه مقام معظم رهبری است همان است که در قرآن به جهاد اکبر آمده است. در جهاد اکبر، انسان به تزکیه و خودسازی قلب خود می پردازد. همانطور که سخنان مقام معظم رهبری آمده است ما باید به تهذیب نفس همت کنیم؛ خودمان را بسازیم، خودمان را تطهیر و پاکیزه کنیم و نفوسمان را با خدا آشنا نماییم. تحقیق حاضر در مورد ابعاد جهاد از منظر سخنان مقام رهبری و انطباق آن از دیدگاه قرآن مورد بررسی قرار می گیرد. همچنین به فلسفه و ماهیت جهاد در اسلام، در فصل جداگانه بطور مفصل پرداخته شده است.

داخلی. آن چیزهایی که مشابه داخلی دارد. متعصبانه و باتعصب تمام، ملت ایران، خارجی آن را مصرف نکنند. ۹۳/۱۱/۲۹.

فصل پنجم:

نتیجه گیری

دفاع حق همه مسلمانان در همه زبانها و مکانهاست و در هر منطقه ای که دشمن بخواهد به کشورهای اسلامی و حریم اسلام تجاوز نماید بر هر زن و مرد لازم است که به مبارزه برخاسته و از دادن جان و مال، دریغ نورزند. فرق نمی کند که دفاع از اسلام و مرزهای اسلامی باشد و یا دفاع از حقوق شخصی افراد.

همانطور که باید به تجاوزگران مرزهای اسلامی حمله کرد به کسانی هم که دزد مال و ناموس انسانند باید حمله نمود و جلو آنها را باید گرفت و هر چند که پیامدش مرگ مهاجم باشد. و همانطور کسی که به خانه مردم نگاه می کند و ناموس مردم را مورد تجاوز خود قرار می دهد و حریم آنها را می شکند باید از او جلوگیری کرد. در این تحقیق ماهیت و فلسفه جهاد در اسلام مورد بررسی قرار گرفت. سپس ابعاد جهاد را از دیدگاه قرآن بیان گردید. نکته قابل توجه این است که بیش تر مردم جهاد را محدود به دو حوزه جهاد اصغر و جهاد اکبر کرده اند، بلکه حتی می توان گفت که اکثریت قریب به اتفاق مردم، از جهاد در آموزه های قرآنی و اسلامی تنها جهاد اصغر یعنی جهاد با جان و مال در دفاع از اسلام و سرزمین های آن را می شناسند و حتی از جهاد اکبر کم تر خبر دارند تا چه رسد که اطلاعاتی در باره جهاد کبیر علمی، فکری و فرهنگی داشته باشند. که ابزار جهاد اصغر جانفشانی و بذل اموال است، در جهاد کبیر به جهاد بهره گیری از آن دو وسیله و ابزار باید محوریت جهاد با قرآن و آموزه

های آن باشد. این بدان معناست که در جهاد کبیر بر خلاف جهاد اصغر، جهادی بزرگ تر است که تنها با فکر و اندیشه و فرهنگ و مانند آن سر و کار دارد؛ زیرا از نظر آموز های قرآنی، تعلیم و تزکیه حقیقی تنها در سایه آموزه های و حیانی قرآن شدنی است و انسان تنها در سایه آن است که می تواند به کمالاتی برسد. به هر حال، همه مراتب جهادی که در قرآن مطرح شده، همه می بایست به دور از ریا و منت و مانند آن ها تنها با اخلاص و در چارچوب فی سبیل الله و رضایت خداوندی باشد. این جهاد فی سبیل الله چنان که گفته شد، اختصاصی به یک حوزه از حوزه های زندگی بشر ندارد، بلکه همه ابعاد زندگی را در بر می گیرد. در این تحقیق در فصل جداگانه ای به بیان جهاد با توجه به سخنان مقام معظم رهبری پرداخته شد، و ارتباط آن را با ابعاد جهاد از دیدگاه قرآن مورد بررسی قرار گرفت. جهادفکری، علمی و فرهنگی که مدنظر مقام معظم رهبری است همان جهادکبیر است که در قرآن بیان شده است. جهاد معنوی از دیدگاه رهبری همان جهاد اکبر است که در قرآن آمده است.

منابع:

- ۱- قرآن کریم
- ۲- جهاد در قرآن، حجه الاسلام طاهری خرم آبادی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، انتشارات پیام آزادی، ۱۳۶۸
- ۳- جهاد، متفکر شهید استاد مرتضی مطهری، انتشارات صدرا، ۱۳۸۰
- ۴- آثار جهاد در روابط بین الملل، قاسم شبان نیا، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (رحمه الله)، مرکز انتشارات، ۱۳۸۵
- ۵- جهاد در آینه قرآن جلد ۱ و ۲، پژوهشکده تحقیقات اسلامی، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۸۶
- ۶- نهج البلاغه
- ۷- تفسیر المیزان، سید محمد حسین طباطبائی
- ۸- جهاد دفاعی در قرآن کریم، شیرین سعیدی چنانه، مرکز تربیت مدرس صدیقه کبری (س)، مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران ۱۳۹۱
- ۹- سخنان رهبر معظم انقلاب
- ۱۰- <http://www.hawzah.net>

